

Päivämäärä

06.10.2020

KEMPELEEN KUNTA

ZATELLIITIN ASEMAKAAVA- ALUEEN LUONTOSelvitys

Päivämäärä **06.10.2020**
Laatija **Antje Neumann, Heikki Tuohimaa, Ramboll Finland Oy**
Tarkastaja **Nelli Nenonen, Ramboll Finland Oy**
Hyväksyjä **Kaija Muraja, Kempeleen kunta**
Kansikuva **Zatelliitin selvitysalue ilmakuvasa 29.7.2020**

Viite 1510056145

SISÄLTÖ

1.	JOHDANTO	3
2.	MENETELMÄT	4
2.1	Kasvillisuusselvitys	4
2.2	Linnustoselvitys	4
2.2.1	Pesimälinnustoselvitys	4
2.2.2	Muuttolinnustoselvitys	4
2.3	Direktiivilajiselvitys	5
3.	TULOKSET	5
3.1	Alueen yleiskuvaus	5
3.2	Kasvillisuusselvitys	5
3.2.1	Metsät	6
3.2.2	Pellot, nurmet ja ratapenkereiden kasvillisuus	8
3.2.3	Vesistöt	9
3.3	Linnustoselvitys	10
3.3.1	Pesimälinnuston yleiskuvaus	10
3.3.2	Suojelullisesti luokitellut pesivät lajit	13
3.3.3	Muuttolinnusto	17
3.3.4	Arvokkaat lintualueet	17
3.4	Direktiivilajiselvitys	17
4.	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	19
5.	LÄHDE- JA KIRJALLISUUSLUETTELO	20

1. JOHDANTO

Zatelliitin asemakaavan selvitysalue sijaitsee Kempeleessä Väärälänperän-Tarjusperän(Linnunradan)-Ristisuon alueella.

Tehtävänä oli laatia kasvillisuus- ja direktiivilajiselvitys noin 17 ha kokoiselle alueelle ja linnustonselitys noin 140 ha kokoiselle alueelle (kartta 1).

Biologi, FM, Antje Neumann Ramboll Finland Oy:stä on laatinut kasvillisuus- ja direktiivilajiselvitykset sekä tehnyt kolme muuttolinnustonselvityksen maastotyöpäivää. Ympäristösuunnittelija (fil yo.) linnustoasiantuntija Heikki Tuohimaa Ramboll Finland Oy:stä on laatinut alueelle muutto- ja pesimälinnustonselvityksen.

Kartta 1. Selvitysalueen rajaukset maastokarttapohjalla (MML 2020).

2. MENETELMÄT

Luontoselvityksen esityönä haettiin POP-ELY-keskukselta ja Lajitietokeskukselta ajankohtaiset uhanalaisten lajien esiintymistiedot selvitysalueelta. Lisäksi arvioitiin olemassa olevan paikkatiedon, maastokartta- ja ilmakuvatulkinnan perusteella alustavasti alueen suojelullisista syistä huomioon otettavat luontokohteet.

2.1 Kasvillisuus selvitys

Kasvillisuus selvityksen maastotyöt tehtiin 29.7.2020. Maastossa käveltiin systemaattisesti selvitysalue läpi, kirjaten ylös lajisto- ja luontotyyppitietoja. Maastotöissä kiinnitettiin erityistä huomiota metsälailla (10 §), vesilailla (11 §) sekä luonnonsuojelulailla (29 §) suojeltujen luontotyyppien, uhanalaisten luontotyyppien ja suojelullisista syistä erityishuomiota vaativien lajien mahdollisten esiintymispaikkojen havainnoimiseen. Erityishuomiota vaativat lajit ovat luonnonsuojelulain suojelusäännöksissä tarkoitettuja kasvi- ja eläinlajeja, silmällä pidettäviä tai uhanalaisia lajeja, rauhoitettuja lajeja ja luontodirektiivin liitteen IV (b) kasvilajeja.

2.2 Linnustoselvitys

2.2.1 Pesimälinnustoselvitys

Pesimälinnusto inventoitiin huolellisesti kahdella maastokäyntikerralla. Ensimmäinen laskentakerta oli pienin osin 29.5. 11:15-12:30 ja pääosin 1.6. klo 4:00-7:00 ja 11:00-13:30. Toinen laskentakerta oli 17.6. 3:45-7:00 ja 11:30-12:30. Etenkin metsäalueet kierrettiin varhaisaamulla, jolloin linnut laulavat aktiivisimmin. Avoimia alueita kartoitettiin myös keskipäivällä. Maastokäyntien kulureitit on esitetty kuvalla (Kartta 3). Menetelmänä käytettiin kartoituslaskentaa soveltaen luonnontieteellisen keskusmuseon linnustoseurannan havainnointiohjeita (Luomus 2015 ja Koskimies 1994).

Useimmiten linnun katsottiin olevan reviirillä, jos se havaittiin jommankumman (29.5/1.6. tai 17.6.) maastokäynnin aikana. Myös muuttolintutarkkailuissa tehdyt pesimälintuhavainnot otettiin huomioon reviirien tulkitsemisessa. Kriittisesti suhtauduttiin epätyypillisessä elinympäristössä olleisiin tai liikkuvilta vaikuttaviin, joita yleensä ei tulkittu pesiviksi kyseisellä kohtaa. Lajien toisistaan poikkeava havaittavuus ja reviirien vaihteleva koko huomioitiin lopullisia reviiritulkintoja tehdessä. Molemmissa maastokäynneissä havaittu reviiri sijoitettiin havaintopaikkojen keskelle tai elinympäristön soveltuvuuden perusteella. Pesimäkantaa selvittäessä keskeisessä asemassa ovat reviireistä saatavat samanaikaishavainnot, joita maastossa liikkuesssa tavoiteltiin.

Kaikki lintuhavainnot merkittiin ylös ja kaikkien lajien pesimäkanta arvioitiin. Laskentoihin ei käytetty niin paljon aikaa kuin kartoituslaskennan ohjeissa esitetään. Alkukesän kartoitukset paljastavat lähes kaikki alueella pesivät lajit. Havaitsematta voi kuitenkin jäädä vaikeasti havaittavia, yöaktiivisia tai varhain pesineitä lajeja, varsinkin pesinnässään epäonnistuneita. Maastossa kiinnitettiin eniten huomiota suojelullisesti merkittävien ja uhanalaisten lintulajien esiintymiin, joilla on merkitystä kaavoja laadittaessa ja maankäyttöä suunniteltaessa. Siten niiden parimäärät ja pesimäalueet pyrittiin saamaan erityisen tarkasti selville. Runsaslukuisten lajien paritulkinnossa voi olla enemmän epätarkkuutta. Kaikkiaan alueen linnustosta arvioidaan saadun kartoituksissa hyvä käsitys.

2.2.2 Muuttolinnustoselvitys

Muuttolinnustoselvitys tehtiin viidellä maastokäynnillä vuonna 2020. Maastokäynnit ajoittuivat seuraavasti: 18.4., 28.4., 5.5., 12.5. ja 19.5. Lintujen ruokailua tarkkailtiin myös pesimälintukäynneillä 29.5.-17.6. Maastoselvitysten aikana havainnoitiin usealta tähytyspisteeltä peltoalueella

ruokailevia ja lepäileviä lintuja. Kohderyhmiä erityisesti olivat joutsenet, hanhet, sorsat, kurki, kahlaajat, lokkilinnut ja kyyhkyt. Tarkkailu keskittyi Vääräojanniittyjen laajalla peltoalueelle, jolle etukäteen arvioituna saattoi olla muuttolintujen kannalta merkitystä. Myös pienemmät peltoalueet tarkistettiin.

2.3 Direktiivilajiselvitys

Direktiivilajiselvitys tehtiin asiantuntija-arviona lajien levinneisyystietojen sekä maastonselvityksen aikana saatujen elinympäristötietojen perusteella.

3. TULOKSET

3.1 Alueen yleiskuvaus

Selvitysalueella on vilja- ja heinäpeltoja, metsittyneitä peltoja, sekapuustoisia kangasmetsiä, tuoretta kuusivaltaista kangasmetsää, pelto-ojia ja hulevesialtaita.

3.2 Kasvillisuusselvitys

Alla olevassa ilmakuvassa (Kartta 2) on esitetty kasvillisuusselvityksen selvitysalue ja valokuvien ottamispaikat.

Kartta 2. Zatelliitin kasvillisuusselvityksen selvitysalue ilmakuvassa ja valokuvien ottamispaikat (ilma-kuva: MML 2020).

3.2.1 Metsät

Selvitysalueen koillisosassa sijaitseva noin 3 ha kokoinen kuusivaltainen metsikkö on tuoretta kangasta (Kuva 1). Kuusen lisäksi metsässä kasvaa mäntyä ja hieskoivua. Kenttäkerroksen yleisimmät lajit ovat mustikka, puolukka, metsätähti ja oravanmarja. Pohjakerroksessa esiintyy kerrossammalta, seinäsammalta, kangaskynsisammalta sekä hieman soistuneilla paikoilla korpilahkasammalta.

Tuoreet kankaat on luokiteltu vaarantuneiksi (VU) (Kontula ym. 2018). Metsikön puusto on enimmäkseen varttunutta ja paikoin esiintyy laho- ja maapuuta (lähinnä koivua). Tuoreen kankaan luonnontilaisuus ja edustavuus ovat jossain määrin heikentyneitä metsätaloustyöstä johtuen. Metsässä ei havaittu luonnontilaiselle metsälle ominaista kerroksellisuutta eikä myöskään järeää laho- tai maapuuta (esim. kuusta). Metsäkuviolla voidaan kuitenkin katsoa olevan paikallista merkitystä luonnon monimuotoisuudelle, koska tämän kaltaiset varttuneet, suhteellisen luonnontilaisen kaltaiset, tuoreet kuusimetsät ovat Kempeleen peltovaltaisella alueella harvinaisia.

Kuva 1. Selvitysalueen koillisosassa on varttunutta kuusimetsää.

Selvitysalueen luoteisosassa on koivuvaltainen lehto (Kuva 2), joka on todennäköisesti vanha, metsittynyt peltö. Pensaskerroksessa esiintyy virpa- ja kiiltopajua. Aluskasvillisuuden lajistoon kuuluvat metsäalvejuuri, maitohorsma, isotalvikki ja metsäkorte.

Kuva 2. Selvitysalueen luoteisosassa on metsittyneitä peltoja.

Selvitysalueen eteläosan sekapuustoinen (kuusi, mänty, hieskoivu) talousmetsä on monin paikoin soistunut. Soistuneilla paikoilla (Kuva 4, vasen kuva) esiintyy pallosaraa, metsätähtiä, suopursua, hillaa, jokasuonraikasammalta ja korpirahkasammalta. Kuivemmilla paikoilla esiintyy kuivahkoa kangasta (Kuva 4, oikea kuva), jonka lajistoon kuuluvat kanerva, puolukka, mustikka, metsälauha ja seinäsammal. Paikoin kasvaa ihmisvaikutukseen viittaavaa maitohorsmaa.

Kuva 3. Selvitysalueen eteläosa ilmakuvassa (oikeapuoleinen metsikkö; kuvaussuunta pohjoisesta etelään).

Kuva 4. Selvitysalueen eteläpuoliskolla on soistunutta kangasmetsää ja kuivahkoa kangasta.

3.2.2 Pellot, nurmet ja ratapenkereiden kasvillisuus

Selvitysalueen länsiosassa on heinäpelto, jossa ei kasva luonnontilaista tai luonnontilaisen kaltaista kasvillisuutta (Kuva 5).

Kuva 5. Selvitysalueen länsiosan heinäpelto.

Selvitysalueen länsiosassa sijaitsevan heinäpellon, selvitysalueen pohjoispuolisen viljelypellon, ja umpeen kasvaneiden peltojen alueella esiintyy sekoitus metsä- ja niittykasvillisuutta. Näillä alueilla havaittuihin lajeihin kuuluvat nurmirölli, nurmilauha, siankärsämö, norjanjäkkärä, niittysuolaheinä, rönsyleinikki, syysmaitiainen, ruohokanukka, keltamo, huopaohdake, metsäimarre, metsäälvejuuri, mesimarja, metsäkorte ja korpikastikka. Yleisin puulaji on hieskoivu, lisäksi esiintyy harmaaleppää ja kuusta. Pensaskerroksessa tavataan pihlajaa, kiilto- ja virpapajua sekä edellä mainittujen puiden taimia. Osa vanhoista pelloista on avonaisia, osa on kehittynyt koivuvaltaiseksi ja lehtomaiseksi (Kuva 2).

Asuttujen talojen piha-alueilla on hoidettua nurmea, erilaisia pihapensaita ja pihakukkia (Kuva 6).

Kuva 6. Selvitysalueen talojen pihoissa kasvaa pihanurmea.

Junaradan reunoilla kasvaa joutomaakasvillisuutta (Kuva 7). Lajistoon kuuluvat pietaryrtti, valdelma, hieskoivun taimet, keltakannusruoho, siankärsämö, kissankello, nurmilauha ja maitohorsma.

Kuva 7. Junaradan reunamilla kasvaa joutomaan kasvillisuutta.

3.2.3 Vesistöt

Selvitysalueen luoteisreunan ojasta eteenpäin on kaivettu altaista, pienistä saarekkeista ja uomista muodostuva hulevesien luonnonmukaisen käsittelyn alue (kansikuva ja Kuva 8). Hulevesi-alue on vielä melko uusi ja vasta kasvittumassa. Alueella havaittiin sekoitus pioneerikasveja, joutomaankasveja, ranta- ja vesikasveja. Maavalleilla havaittuihin lajeihin kuuluvat pihatatar, norjanjakkärä, lampaannata, metsälauha, peltokorte, korpikastikka, nurmirölli, maitohorsma, hieskoivun ja pajuntaimet. Ranta- ja vesikasvillisuuteen kuuluvat jokapaikansara, jousivihvilä, järvi-ruoko, leveäosmankäämi, polvipuntarpää, luhtavuohennokka ja uistinviita.

Kuva 8. Selvitysalueen itäosassa on hulevesialtaita.

Selvitysalueen pelto-ojien yleiseen lajistoon kuuluvat terttualpi, korpikastikka, kurjenjalka, karhunputki ja luhtavirmajuuri.

Kuva 9. Ojissa on korkeakasvuista kasvillisuutta.

3.3 Linnustoselvitys

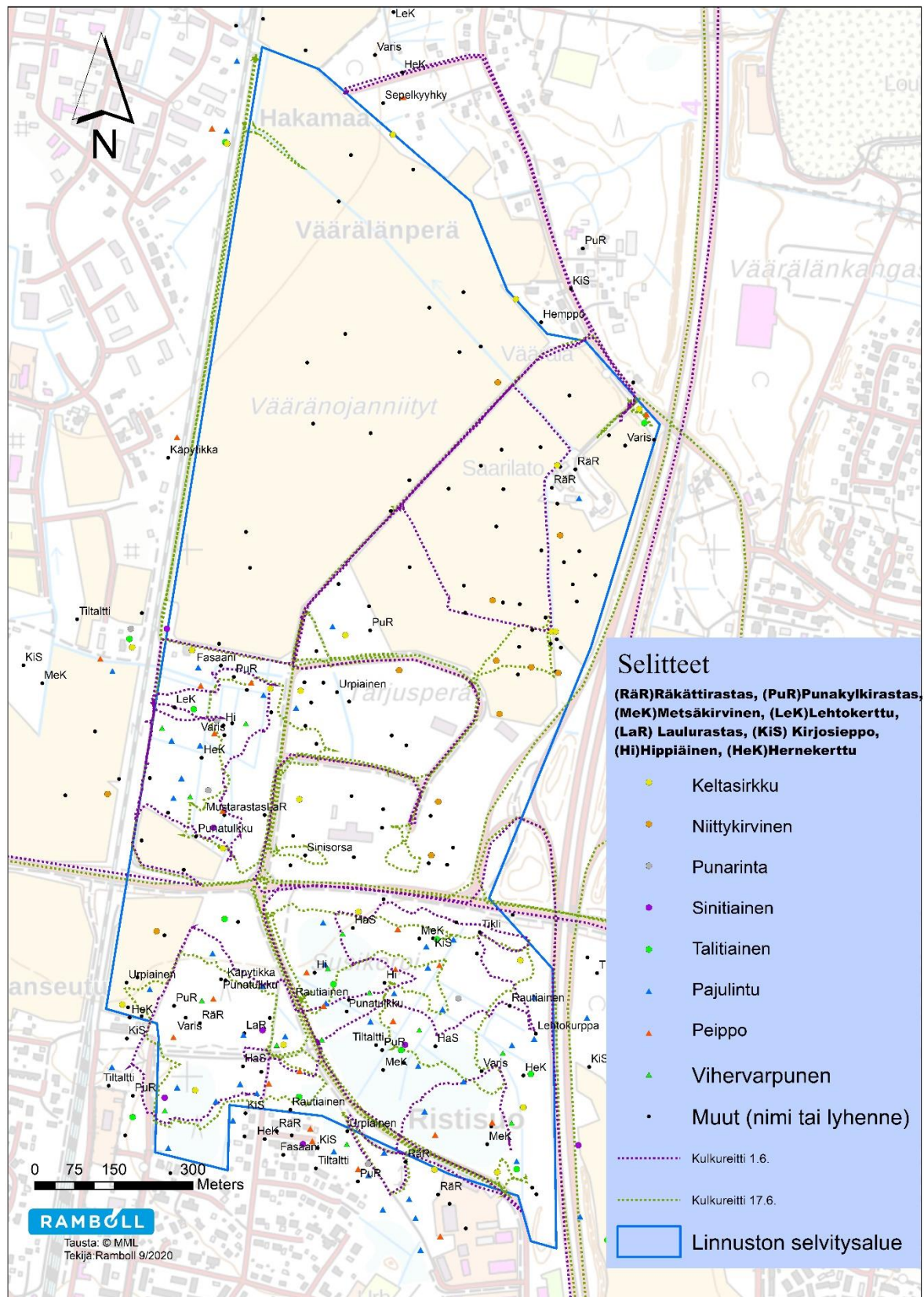
3.3.1 Pesimälinnuston yleiskuvaus

Linnustoselvitysalueella (Kartta 3) havaittiin pesintään viittaavasti maastokäyntien aikana 50 lintulajia (Taulukko 1).. Kartoituksen mukaan alueen runsaslukuisimmat lajit olivat järjestyksessä pajulintu, törmäpääsky (Kuva 10), kiuru, keltasirkku, peippo, pensastasku, vihervarpunen, niittykirvinen ja talitiainen. Laskentojen perusteella koko lintukannan tiheys oli noin 190 paria neliökilometrillä. Se on tyypillinen verrattuna keskimääräiseen lintutiheyteen Pohjois-Pohjanmaalla (Väisänen ym. 1998). Havaittujen 50 lajin lisäksi aivan reunavyöhykkeeltä havaittiin reviirit kahdella muulla lajilla (leppälintu ja varpunen).

Selvitysalueen rajojen sisällä linnusto on monipuolista vaihtelevien elinympäristöjen vuoksi. Vääräojanniittyjen peltoalueella runsaslukuisia olivat Oulun seudun peltoalueille tyypilliset varpuslintu- ja kahlaajalajit. Niihin kuuluvat kiuru, niittykirvinen, kuovi, punajalkaviklo ja töyhtöhyppä. Lintukanta oli tiheämpää pellon halkovan tien itäpuolella. Tähän vaikutti, että pääosa länsipuolesta kynnettiin pesimäkauden alkuvaiheessa (toukokuussa), kun taas itäpuoli oli samaan aikaan valtaosaksi kasvillisuuden peittämä. Muutoin selvitysalueen pellot ovat pieniä, joissa lintuja oli vähän. Pelto-alueita reunustavilla pensaikkoalueilla mm. pensastasku ja keltasirkku olivat runsaslukuisia. Tarjuserän/Linnunradan teollisuusalueella ja sen eteläpuolen huleveden käsittelyalueella oli ollut voimallista tuoretta maanmuokkausta. Alueella oli vesialtaita, paljaspintaisia avomaa-alueita, rude- raatteja, maakasoja ja kiviläjiä. Tällaisiin elinympäristöihin ovat sopeutuneet monet lintulajit. Selvitysalueella niitä olivat mm. törmäpääsky, keltavästäräkki, kivitasku ja pikkutylli. Hulevesialueella havaittiin yksittäisiä vesilintuja ja kahlaajia. Puustoisissa alueilla linnusto koostui etupäässä yleisistä kuusi- ja sekametsien lajeista. Asutuksen läheisyys tuli selkeästi esille. Kulttuurilajien esiintyminen oli runsasta, kun taas vaateliaita metsälintulajeja ei juurikaan ollut.

Taulukko 1. Kartoitusten perusteella alueella pesivät lintulajit ja niiden parimäärät

Laji	Pareja	Laji	Pareja	Laji	Pareja
Tavi	1	Metsäkirvinen	4	Harmaasieppo	3
Sinisorsa	1	Niittykirvinen	11	Kirjosieppo	1
Telkkä	2	Keltavästäräkki	2	Sinitiainen	5
Fasaani	1	Västäräkki	5	Talitiainen	9
Töyhtöhyppä	3	Rautiainen	3	Hömötiainen	1
Pikkutylli	1	Punarinta	3	Harakka	2
Kuovi	6	Pensastasku	14	Varis	4
Rantasipi	3	Kivitasku	1	Peippo	17
Valkoviklo	2	Mustarastas	1	Viherpeippo	2
Punajalkaviklo	5	Räkättirastas	3	Tikli	1
Lehtokurppa	1	Laulurastas	3	Vihervarpunen	13
Taivaanvuohi	1	Punakylkirastas	4	Urpiainen	3
Suopöllö	1	Hernekerttu	2	Punavarpunen	3
Käpytikka	1	Lehtokerttu	1	Punatulkku	3
Kiuru	24	Tiltalti	1	Keltasirkku	18
Törmäpääsky	33	Pajulintu	35	Pajusirkku	5
Haarapääsky	2	Hippiäinen	3	Yhteensä	274

Kartta 3. Linnustaselvitysalue sekä kulkureitit (gps:n tallentama) tärkeimpinä kartoituspäivinä ja tulkitut lintureviirit. Suojelluista huomionarvoiset on erillisessä kuvassa (vrt. kuva 11)

Eri elinympäristötyypeille ominaisia suojelullisesti luokiteltuja esiintyi monipuolisesti. Niiden revii-rit painottuivat peltoalueella ja Tarjusperän/Linnunradan teollisuusalueelle (Kuva 10).

Selvitysalueelta ei ole tiedossa olevia uhanalaisten lajien esiintymiä (ELY-keskus 2020). Lajitieto-keskuksen järjestelmään on merkitty havaintoja uhanalaisista lintulajeista: pikkutylli (6/2020), peltopyy (4/2008), punavarpunen (8/2008), suokukko (5/2019), kuovi (5/2019) ja punajalkaviklo (5/2019). Näistä lajeista vuoden 2020 kartoituksissa ei tavattu peltopyytä ja suokukkoa. Mainitusta peltopyyhavainnosta on kauan. Selvitysalueella on peltopyylle soveltuvaa pesimäympäristöä. Suokukon pesintä selvitysalueella olisi epätodennäköistä, luultavasti havainto on koskenut muutolla levähtävää.

3.3.2 Suojelullisesti luokitellut pesivät lajit

Taulukossa (Taulukko 2) on esitetty maastokäyntien yhteydessä tavatut suojelullisesti luokitellut pesiviksi tulkitut lajit suunnittelualueella ja sen lähialueella ja on kuvailtu havaittu esiintymä. Tärkeimpien lajien reviirien sijainnit (oletettu keskus) tai havaintopaikat on esitetty kartalla (Kartta 4).

Vuoden 2020 uhanalaisuustarkastelussa valtakunnallisesti äärimmäisen uhanalaisiksi (CR) luokiteltuja lajeja ei havaittu pesintään viittaavasti. Erittäin uhanalaisiksi (EN) luokiteltuja lajeja havaittiin selvitysalueen sisällä pesintään viittaavasti törmäpääsky, hömötiainen ja viherpeippo sekä reuna-alueella varpunen. Vaarantuneiksi luokitelluista (VU) lajeja olivat haarapääsky, pensastasku ja pajusirkku. Silmälläpidettäviksi (NT) luokitelluista lajeista havaittiin selvitysalueen sisällä pesintään viittaavasti pikkutylli, kuovi, valkoviklo, punajalkaviklo, taivaanvuohi, kiuru, västäräkki, harakka, punavarpunen. Alueellisesti uhanalaisiksi (RT) luokiteltuja olivat keltävästäräkki ja kivitasku.

Kuva 10. Törmäpääsky-yhdyskunnan pesimäpaikka Tarjusperällä/Linnunradan alueella

Euroopan Unionin lintudirektiivi (79/409/ETY) koskee kaikkien luonnonvaraisina elävien lintujen, niiden munien ja pesien sekä niiden elinympäristöjen suojelua. Direktiivin I-liitteessä lueteltujen lajien (EU D1) suojeluun halutaan yhteisön alueella kiinnittää erityistä huomiota. Lintudirektiivin I-liitteessä mainittujen lajien elinympäristöjä on suojeltava erityistoimin, jotta varmistetaan lajien eloonjääminen ja lisääntyminen niiden levinneisyysalueella. Lajien suojelua varten on perustettu Natura-alueiden suojeluverkosto. EU:n lintudirektiivin liitteen I mukaisia lajeja oli suopöllö.

Kansainvälinen vastuu merkitsee lähinnä siitä, että lajin seuranta ja tutkimusta on tehostettava, ja että lajin elinympäristö tulee ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa. Suomen vastuulla on sellaisia lajeja, joiden kokonaislevinneisyys on laaja, mutta ne ovat yleisiä vain pienellä osalla aluetta, josta merkittävä osa on Suomessa. Vastuulajeja valittaessa pidettiin ohjearvona, että Suomessa pesii vähintään 15 prosenttia Euroopan kannasta. Vastuulajeista maastokartoituksissa tavattiin pesintään viittaavasti tavi, telkkä, kuovi, rantasipi, valkoviklo ja reunalla leppälintu.

Taulukko 2. Maastokäyntien yhteydessä pesintään viittaavasti havaitut suojelullisesti huomionarvoiset lajit ja niiden esiintymä. Selitykset: CR = Äärimmäisen uhanalainen, EN = Erittäin uhanalainen, VU = Vaarantunut, NT = Silmälläpidettävä, RT = Alueellisesti uhanalainen, D = lintudirektiivin 1.litteen laji, KV = Suomen kansainvälinen vastuulaji.

Laji	Tieteellinen	Luo kit- telu	Havaitun esiintymän kuvaus
Tavi	Anas crecca	KV	Koiras (1.6.) Hulevesialtailla. Tn. pesii.
Telkkä	Bucephala clangula	KV	Kaksi naarasta (17.6.) Hulevesialtailla. Tn. pesivät.
Pikkutylli	Charadrius dubius	NT	Reviiri Tarjusperän eteläosassa hiekkakentällä
Kuovi	Numenius arquata	NT, KV	Arv. 6 reviiriä Vääräojanniittyjen ja Tarjusperän teollisuusalueen välillä. Lähialueella muita reviirejä.
Rantasipi	Actitis hypoleucos	KV	4 reviiriä isojen ojien varsilta
Valkoviklo	Tringa nebularia	NT, KV	Yht. 2 reviiriä, Tarjusperän kentällä ja Vääräojanniittyjen pohjoisosassa ison pelto-ojan varrella
Punajalkaviklo	Tringa totanus	NT	5 reviiriä Tarjusperän ja Saariladon välillä
Taivaanvuohi	Gallinago gallinago	NT	Reviiri Tarjusperän teollisuusalueen kentällä
Suopöllö	Asio flammeus	D	Pakeni jaloista Tarjusperän koillispuolella. Pesä ei ollut tässä kohtaa. Tulkittiin reviiriksi
Kiuru	Alauda arvensis	NT	Laskettiin 24 reviiriä, suurin osa Vääräojanniittyjen peltoalueella, tiheimmin Saariladon alueella
Törmäpääsky	Riparia riparia	EN	Yhdyskunta Tarjusperän teollisuusalueen multakasoissa. Laskettiin 1.6. 33 koloa, suurin osa tuhoutui 17.6. mennessä. Toinen yhdyskunta selvitysalueen luoteispuolella, noin 50-100 metriä rajasta.
Haarapääsky	Hirundo rustica	VU	Saariladon maatilalla vähintään 2 paria. Lisäksi taajamassa selvitysalueen eteläpuolella lähellä rajaa
Keltävästäräkki	Motacilla flava	RT	Tarjusperän muokatuilla maa-alueilla vähintään 2 reviiriä
Västäräkki	Motacilla alba	NT	Arvioitiin 5 reviiriä, jotka sijoittuivat vesien ja ojien varsille sekä muokatuille maa-alueille
Leppälintu	Phoenicurus phoenicurus	KV	Reviiri Asemanseudulla, noin 50 metriä selvitysalueen rajan ulkopuolella
Pensastasku	Saxicola rubetra	VU	Laskettiin 14 reviiriä pensaikkoalueilta. Huomattavan runsas
Kivitasku	Oenanthe oenanthe	RT	Reviiri Tarjusperän muokatuilla maa-alueilla
Hömötiainen	Poecile montanus	EN	Reviiri Tarjusperän länsipuolen metsäsaarekkeessa

Harakka	<i>Pica pica</i>	NT	Kaksi lähekkäistä paria Ristisuon ja Asemanseudun välillä. Reviirejä ulkopuolella
Varpunen	<i>Passer domesticus</i>	EN	Useita selvitysalueen ulkopuolella, lähellä rajaa, Ristisuon eteläpuoleisella taajama-alueella
Viherpeippo	<i>Carduelis chloris</i>	EN	Reviiri Tarjusperän länsipuolen metsäsaarekkeessa ja koillisrajalla kaksi lähekkäistä reviiriä. Kierteleviä muualla
Punavarpunen	<i>Carpodacus erythrinus</i>	NT	3 reviiriä eri puolilta
Pajusirkku	<i>Emberiza schoeniclus</i>	VU	5 reviiriä pääasiassa ojien varsilta

3.3.3 Muuttolinnusto

Havainnot Väärälänniittyjen peltoaukealla ruokailevista ja levähtävistä muuttolinnuista jäivät vähäisiksi (Taulukko 3). Kunnollisia kerääntymiä alueelle ei muodostunut. Peltoaukea oli kuiva, mikä vähensi sen houkuttelevuutta muuttolintujen pysähdykseen. Myöskään muilla selvitysalueen peltoilla ei havaittu muuttolintukerääntymiä. Muuttomatalla ollut lapinsirri oli pysähtynyt 29.5. huleveden käsittelyalueella. Kesällä alueelle ei havaittu muodostuvan erityisiä ruokailevien lintujen kerääntymiä. Lähinnä lähistöllä pesivät törmäpääskyt ja vähäisemmässä määrin muut pääskyt ruokailivat peltoaukealla.

Taulukko 3. Väärälänniittyjen peltoaukealla havaitut levähtävät linnut pistetarkkailuna. Todennäköiset reviirillä olleet linnut on jätetty taulukosta pois.

Suomeksi	18.4.	28.4.	5.5.	12.5.	19.5.
Laulujoutsen		6			
Merihanhi					2
Ampuhaukka				1	
Kuovi		42			
Harmaalokki					
Sepelkyyhky					1
Niittykirvinen				40	
Keltavästäräkki				1	5
Kivitasku				2	
Räkättirastas				53	10
Laulurastas				21	
Punakylkirastas				20	2
Kulorastas				8	
Varis	5		1	2	
Lapinsirkku				35	

3.3.4 Arvokkaat lintualueet

Selvitysalue on lähellä Oulun seudun kansainvälisesti (IBA) arvokasta lintualueutta. Sama alue on rajattu laajempaan kansallisesti arvokkaaksi (FINIBA) alueeksi ja edelleen laajempaan maakunnallisesti arvokkaaksi lintualueeksi (MAALI). Lähimmillään rajattu MAALI-alue sijoittuu länsipuolelle. Välimatkaa selvitysalueen rajaan on noin 800 metriä.

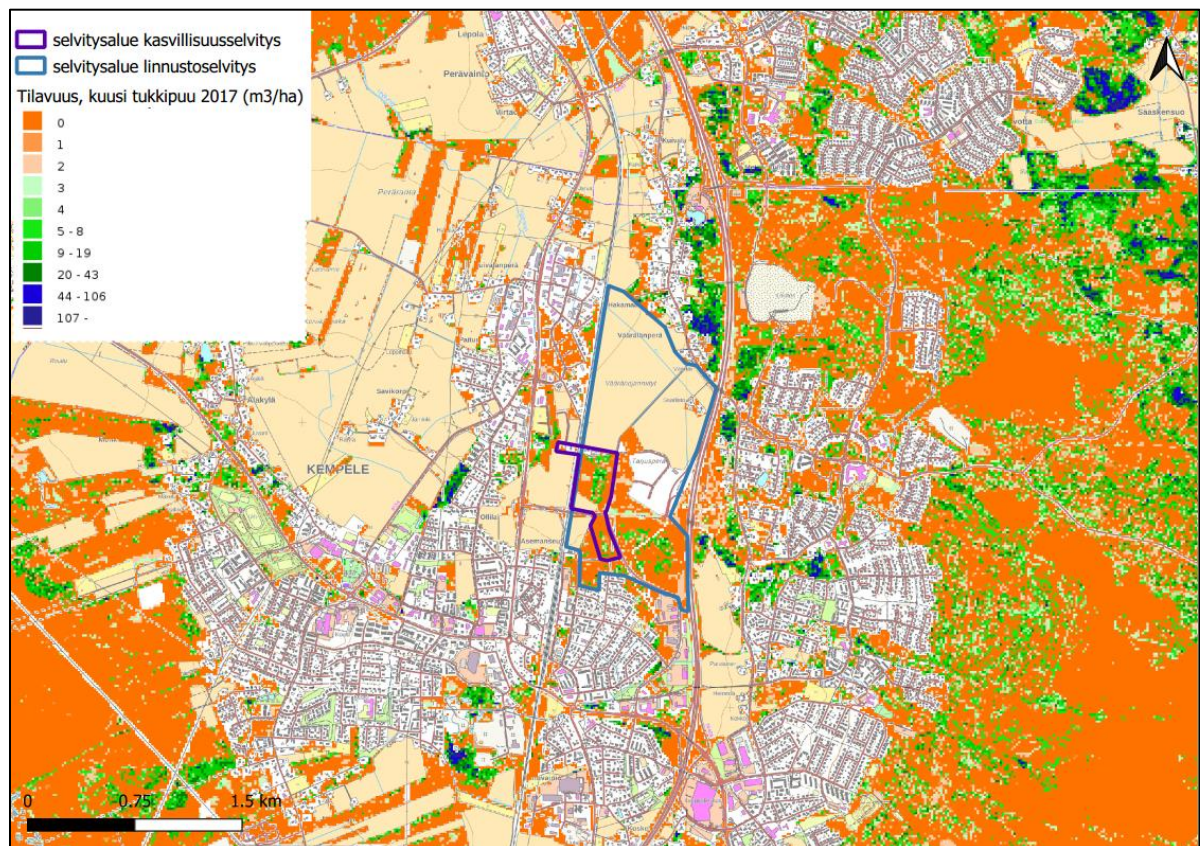
3.4 Direktiivilajiselvitys

Luontodirektiivin tiukkaa suojelua vaativien liitteen IV (a) lajeista hankealueella voivat levinneisyystietojen perusteella esiintyä isot petolajit kuten karhu, ilves ja susi. Näillä lajeilla on laajoja reviirejä ja ne saattavat siten liikkua satunnaisesti myös hankealueella. Kyseiset petoeläimet ovat kuitenkin pääosin erämaan lajeja, jotka eivät viihdy maatalousmaisemien ympäröimissä talousmetsissä tai asutuksen läheisyydessä. Siitä syystä on epätodennäköistä, että hankealueella olisi petoeläinten ydinreviirejä, pesäpaikkoja, tai että sillä olisi muutoin ratkaiseva asema kyseessä olevien direktiivilajien menestymiselle.

Hankealueella ei havaittu sellaisia vanhoja lahopuisia metsiä tai metsäpaloalueita, tarpeeksi vanhoja korpimetsiä tms., jotka voisivat toimia direktiivilajien kuten perhosten, korentojen, saukon tai kovakuoriaislajien elinympäristönä. Selvitysalueella ei havaittu lepakoille sopivia piilopaikkoja.

Liito-oravan päälevinneisyysalue on Etelä-Suomessa, mutta sitä on satunnaisesti havaittu myös Oulun korkeudella (FCG 2019). Selvitysalueen pohjoisosassa sijaitseva noin 3 ha kokoinen kuvio varttunutta kuusivaltaista metsää on puuston koostumuksen ja ikärakenteen perusteella mahdollinen liito-oravan elinympäristö. Nieminen ym. (2016) mukaan liito-oravan naaraiden elinpiirit ovat kooltaan tyypillisesti 3-10 ha, mutta koko elinpiirin metsän ei tarvitse olla järeää kuusimetsää. Elinpiiriin voi kuulua myös nuorempia metsäkuvioita, joissa liito-orava käy ruokailemassa. Liito-oravan biologiaan liittyy oleellisesti liikkuminen pesä- ja ruokailupaikkojen välillä sekä liikkuminen asuinmetsästä toiseen.

Selvitysalueen kuusivaltainen metsikkö on sitä ympäröivien peltoalueiden ja asutuksen takia melko eristyksessä muista sopivista elinympäristöistä ollakseen todennäköinen liito-oravan elinympäristö tai osana kulkureittiä (Kartta 5). Mahdolliset muut sopivat elinympäristöt (alla olevassa kartassa tummansiniset ja tummanvihreät alueet) ovat yli 700 m päässä ja niiden sekä selvitysalueen kuusikon väliin sijoittuvat peltoalueet ja asuinalueet.

Kartta 5. Kartassa näkyvät selvitysalueet ja varttuneiden kuusimetsien esiintymispaikat selvitysalueilla ja niiden läheisyydessä. Tummansiniset ovat vanhoja kuusimetsiä ja tummanvihreät varttuneita kuusimetsiä.

Selvitysalueella sijaitsevat hulevesilampareet (Kuva 8) voisivat kehittyä viitasammakon elinympäristöksi. Paikoin lampareiden lävitse virtaavan uoman virtaus on liian voimakas ollakseen sopiva lisääntymispaikka viitasammakolle, mutta paikoin on myös lahdelmia, joissa virtaus on melko vähäinen. Viitasammakot ja muut sammakkoeläimet kutevat mieluiten suojaan ranta- ja vesikasvillisuuteen. Tämän selvityksen aikaan rantakasvillisuus oli vielä melko vähäistä, mutta sen määrän lisääntyessä paikka voi kehittyä sopivaksi viitasammakon ja muiden sammakkoeläinten esiintymispaikaksi.

4. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Kasvillisuusselvityksen selvitysalue koostuu kahdesta metsäalueesta, pellostasta, metsittyneistä pelloista, kahden talon piha-alueesta ja hulevesialtaista. Selvitysalueen pohjoisosassa esiintyvä varttuneen tuoreen kankaan talousmetsä (VU) voidaan katsoa paikallisesti arvokkaaksi, koska Kempeleen peltoalueilla on tämäntyyppisiä luonnontilaisen kaltaisia metsiä suhteellisen vähän.

Selvitysalueella ei havaittu muita luonnontilaisia, luonnontilaisen kaltaisia tai uhanalaisia luontotyyppisiä. Alueella ei ole rekisteritietoja uhanalaisista kasvilajeista eikä myöskään maastokäynnillä havaittu uhanalaisia tai suojelustatusta omaavia kasvilajeja.

Pesimälintujen kohdalla suojelullisesti huomionarvoinen lajisto keskittyi Vääränojan peltojen itäpuoliskolle ja ihmisen voimakkaasti muokkaamalle Tarjusperän/Linnusperän alueelle. Tarjusperän linnusto tulee muuttumaan todennäköisesti nopeasti sekä ihmisen uusista vaikutuksista elinympäristöihin että kasvillisuuden vallatessa alla. Selvitysalueen metsäalueilla linnustoarvo oli melko vähäinen. Tarjusperän metsäsaarekkeessa oli reviiirit erittäin uhanalaisiksi luokitelluilla hömötiaisella ja viherpeipolla. Hömötiaista voidaan pyrkiä suojelemaan varttuneita metsiä ja lahoavaa lehtipuuta jättämällä. Muuttolintuja tehtyjen kartoitusten perusteella ei kerääntynyt ruokailemaan ja levähtämään selvitysalueelle.

Selvitysalueella ei arvioida esiintyvän luontodirektiivin liitteeseen IV(a) kuuluvia lajeja. Hulevesialtaat voisivat kehittyä viitasammakolle sopivaksi elinympäristöksi.

5. LÄHDE- JA KIRJALLISUUSLUETTELO

ELY-keskus 2020. Uhanalaisten lajien rekisteritiedot selvitysalueelta KEHA/4097/2020

FCG 2019. Haukiputaan Jokikylän ja Murron luontoselvitykset. Aineistotäydennys 22.3.2019, päivitetty 21.5.2019

Hyvärinen, E., ym. 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018.

Koskimies, P. 1994: Linnuston seuranta ympäristöhallinnon hankkeissa. Vesi- ja ympäristöhallinnon julkaisuja – sarja B. 83 s.

Lajitietokeskus 2020. Havaintotiedot os. www.laji.fi; tarkistettu kesä-, syyskuussa 2020

Lehikoinen, A., Jukarainen, A., Mikkola-Roos, M., Below, A. Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rintala, J., Rusanen, P., Sirkiä, P., Tiainen, J. & Valkama J. 2019. Linnut. Julk.: Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. S. 560-570.

Luke 2020. Luonnonvarakeskuksen avoin metsätieto os. www.metsaan.fi

Luontodirektiivi 92/43/ETY.

Metsälaki 1093/1996.

Metsäntutkimuslaitos 2017. Monilähteisen valtakunnan metsien inventoinnin (MVMI) kartta-aineisto; puustotiedot (www.paikkatietoikkuna.fi)

MML 2020. Maanmittauslaitoksen avoin kartta-aineisto.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1-278.

Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA-menetelyssä ja Natura-arvioinnissa. – Suomen Ympäristökeskus. Ympäristöopas 109. 196 s.

Vesilaki 587/2011.

Väisänen, R., Lammi, E. & Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. 567 s. Otavan kirjapaino, Keuruu.